

เทศน์เช้า วันที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๐

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

นี่ธรรมะ ธรรมะนี่ของจริง แต่เวลาพูด เห็นใหม่ สถิตใจของใคร ถ้าใจของใคร ใจของใครเอาธรรมะนั้นมาใช้ประโยชน์อะไร แล้วเวลาพูดถึงธรรมะ เขาบอกเขากำหนด เหมือนกัน เขาปฏิบัติมาทุกแนวทาง แล้วมันปล่อยวาง มันปล่อยวางอย่างนี้ไม่ถูกหรือ ยังไม่วิปัสสนาหรือ

เพราะเราก็ไม่รู้ว่าเขาเป็นหมอนะ เราถึงบอกว่า แม้แต่หมอนี่นะ เราพูดอย่างนี้เลย แม้แต่หมอนี่คนใช้ทุกวันๆ นี่เห็นกายใหม่ หมอนี่คนใช้ทุกวันเลย ไม่เห็นกายหรือ การจะเห็นกายนะ มันต้องแบบว่าจิตเห็น ไม่ใช่ตาเนื้อเห็น ถ้าจิตเห็นนี่จิตมันต้องจิตสงบ ก่อน ถ้าจิตไม่สงบมันเป็นสัญญาเห็น มันเป็นอาการของใจเห็น ไม่ใช่จิตเห็น ถ้าไม่ใช่จิตเห็นนี่มันเป็นสัญญา ถ้าเป็นสัญญามันจะเป็นวิปัสสนาไปได้อย่างไร

เขาพยายามจะบอกว่า เป็นวิปัสสนา

บอกเป็นไปไม่ได้ เป็นไปไม่ได้เลย ถ้าจะวิปัสสนานะ ต้องมี สติ สมาธิ ปัญญา ถ้าไม่มีสมาธิ มันจะเอาอะไรไปเห็น ถ้ามีสมาธิเพราะสมาธินี้มันจะทำให้ตัวตนเรานี้มันสงบตัวลง แล้วมันจะเห็นโดยสังขารความจริงคือปัจจุบันใจ นี่แล้วการเห็นนั้น เห็นใหม่ เวลาเห็นมันสะเทือนกิเลสเพราะอะไร เพราะว่ามันไม่มีเราเข้าไปคิดใจ ถ้ามีเราเข้าไปคิด มันเป็นไปไม่ได้

แล้วบอกถ้าจะเป็นวิปัสสนาต้องจิตเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม นี่ถ้าพูดถึงเวทนาไม่มีนี่เราร้องให้ทำไม เราเจ็บปวดทำไม ที่เราเจ็บปวดกันนี้ เราเจ็บปวดนั้น เป็นเวทนาใหม่? เป็นเวทนา แล้วเราเจ็บปวดขนาดนี้ แล้วเราได้วิปัสสนาใหม่? มันเป็นวิปัสสนาใหม่? ทำไมเราไม่พ้นกิเลสไปละ เวลาเราเจ็บปวด เราเจ็บช้ำน้ำใจ เราเจ็บช้ำน้ำใจมากนะ ถ้าเจ็บช้ำน้ำใจนี้มันเห็นเป็นเวทนานี้ เพราะมันเป็นเวทนาจริงๆ แต่เห็นหรือเปล่าละ มันเห็นโดยสัญชาตญาณ เวลาเจ็บปวด เวลาเราสุข มันเป็นเวทนา เป็นการสื่อความหมาย เห็นใหม่ มันไม่ใช่เป็นวิปัสสนา

ถ้าเป็นวิปัสสนาจิตมันต้องสงบก่อน เพราะมันเห็นเวทนา มันจับเวทนาได้ เวลาเราเจ็บช้ำน้ำใจนี้ เราเจ็บหรือว่าเจ็บช้ำน้ำใจมันเป็นเวทนาของจิต แต่เราเจ็บไข้ได้ป่วยนี้ มันเป็นเวทนาของกาย นี่เวทนา มันก็มีเวทนา กาย เวทนา จิต เวทนา กาย เห็นไหม เวลาเราไปอุบัติเหตุนี้เราจะเห็นเวทนา กาย แต่ถ้าเราไม่มีบาดแผลเลย เราเจ็บปวดหัวใจ มันเป็นเวทนาของจิต อันนี้มันเป็นการสื่อความหมาย เห็นไหม

แต่ถ้าจิตมันสงบเข้ามา เราหัดสงบเข้ามาบ่อยครั้งเข้า ขณะที่มันสงบ เวลาเราไปนั่งนี้มันเจ็บแข็งเจ็บขา มันก็เป็นเวทนา มันก็ทำให้สมาธิเราแตกได้เหมือนกัน เพราะมันจะไม่ให้เข้า เห็นไหม แต่ถ้าเราใช้ปัญญาใคร่ครวญเวทนา ใครเป็นเวทนา เวลาไม่นั่งทำไมมันไม่ปวด เวลานั่งมันปวดเพราะอะไร มันปล่อยอย่างนี้ มันปล่อยแบบบ่วงของมาร ใจ มันปล่อยขั้น ๕ เข้ามา

แล้วพอจิตมันสงบเข้าไปแล้วนี้ มันออกมันรู้เวทนาอีกทีหนึ่งนี่ มันจับเวทนาได้ ใจ อย่างเช่น เราจะตีเหล็ก เห็นไหม เหล็กนี้มันเป็นเหล็กที่เราเผาอยู่ในเตาแดงๆ เราไม่มีเครื่องมือไปจับเหล็กเอาออกมาตีนี้ เราจะตีเหล็กได้ไหม แต่ถ้ามันเป็นปกตินี้ เหล็กนี้มันเป็นเรา ขณะที่มันเป็นเวทนา เวทนาเป็นเรา เราไม่เห็นหรือ แต่ถ้าขณะเหล็กที่เราจะตีนี้ มันอยู่ในเตาหลอม เห็นไหม แล้วเอาคีมไปจับจับเหล็กเข้ามา แล้วเราตีเหล็กนั้นให้เป็นมีด เป็นอะไรก็ได้ เห็นไหม

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตมันเหมือนเครื่องมือนี้ จิตมันเข้าไปจับเหล็กตัวนั้นมา คือจิตมันจับเวทนาได้ มันใคร่ครวญเวทนาได้ เห็นไหม มันถึงเป็นวิปัสสนา แต่ถ้าตัวเราเป็นเหล็ก เห็นไหม มันร้อนอยู่ตัวเราเองนะ ตัวเราเป็นเหล็ก เวทนาเป็นเรา เราเป็นเวทนา นี่มันเป็นเรื่องของปุถุชน เห็นไหม จากปุถุชนเป็นกัลยาณปุถุชน พอเป็นกัลยาณปุถุชนนี้ คือจิตสงบเข้ามา มันควบคุมตัวได้ กัลยาณปุถุชนมันถึงย้อนไปกาย เวทนา จิต ธรรม ถ้ามันย้อนไปกาย เวทนา จิต ธรรม ถ้ามันจับตรงนั้นได้แล้วมันก็ไม่เหมือนกัน

เขามา ๒ คน เราพยายามอธิบายให้เขาเห็นว่า เรา ๓ คนนี้ต่างคนต่างมีความเห็น จิตต่างๆ กัน เห็นไหม จะจิตต่างๆ กัน ความเห็นก็ต้องต่างๆ กัน นี่เขาขอรับหมด พูดถึงความเห็นต่างๆ กันแล้วจะให้เหมือนกัน เป็นไปไม่ได้ สิ่งที่เป็นไปไม่ได้ แล้วการ

กระทำของจิตดวงใด ก็ต้องเป็นของจิตดวงนั้น เห็นไหม จิตดวงของเรา มันก็ต้องแก้กิเลสของเรา จิตของคนอื่นก็แก้กิเลสของคนอื่น

เห็นคนอื่นเขาแก้กิเลสอยู่ เห็นไหม แล้วเราจะไปแก้กิเลสตามเขา เหมือนเขาทำอะไรเขาสนุกเพลิดเพลินของเขา อย่างการละเล่น เขามีความสนุกเพลิดเพลินของเขา เราก็จะสนุกเพลิดเพลินอย่างนั้น มันเป็นไปได้ไม่ได้ มันเป็นไปได้ไม่ได้ เพราะเราไม่ชอบ เราชอบการเพลิดเพลิน เราชอบมหรสพสิ่งใดเราก็จะชอบสิ่งนั้น เห็นไหม ดูอย่างทางโลก เขาออกเป็นธุรกิจของเขา นี่ เขาต้องมีหลายหลากให้คนเลือก เห็นไหม

นี่ก็เหมือนกัน การภาวนามันต้องเป็นสภาวะแบบนั้น แล้วมันต้องเป็นศีล สมาธิ ปัญญา ไม่ใช่จะไปคิดเอาเองอย่างนั้น ถ้าไปคิดเอาเองอย่างนั้น คุณิ เรากินไก่ เรากินปลา เราจะกินทั้งก้างได้ไหม นี่ก็เหมือนกัน พยายามกดไว้ กดไว้ให้มันเป็นสภาวะแบบนั้น มันกินไก่ทั้งก้างนะ เราไม่กินไก่ทั้งก้าง เช่น เขาบอกเขากำหนดนามรูปอยู่อย่างนี้ แล้วมันกว้างได้เหมือนกัน แล้วทำไมไม่เป็นวิปัสสนา

บอกเป็นไปไม่ได้ มันเป็นไปได้โดย การที่กำหนดนามรูปว่างอย่างนั้น มันเป็นเรื่องของเรา เวลาเราทุกข์ขึ้นมา เห็นไหม มันเป็นสัจจะความจริง เหมือนกับเวลาพายุเกิดขึ้นมานี้รุนแรงมากเลย แล้วพายุจะอยู่อย่างนั้นตลอดไปได้ไหม พายุมันก็ต้องสลายไปใช่ไหม นี่ก็เหมือนกัน อารมณ์เราเกิดขึ้น เราทุกข์ขึ้นมา เราทุกข์ขึ้นมามันเป็นอนิจจัง มันแปรสภาพไป เห็นไหม

นี่ก็เหมือนกัน เวลาภาวนาขึ้นไปนี่ เวลาเราภาวนาบ่อยครั้งเข้า มันเป็นไปได้ แต่เป็นไปได้แบบนี้ มันไม่มีสติควบคุม แล้วเราควบคุมได้ไหม เหมือนกับเงินนี้ไม่ใช่ของเรา เราเห็นหมดเลย ในบัญชีธนาคารชาติมีกี่หมื่นล้านๆ แล้วมันเกี่ยวอะไรกับเราละ มันเป็นเรื่องของสาธารณะ มันเป็นเรื่องของประเทศ ไม่ใช่ของเรา แต่ถ้าบัญชีของเรา เห็นไหม เราทำงานอาบเหงื่อต่างน้ำ เรามีเงินของเรา เราฝากในบัญชีของเรา เราจะเบิกจ่ายในบัญชีของเราได้ตลอดไปใช่ไหม เราควบคุมได้ใช่ไหม แล้วถ้าคนที่ไม่รู้จักการใช้จ่าย มันก็ใช้จ่ายจนติดลบ เห็นไหม ถ้าคนที่รู้จักบริหารจัดการบำรุงรักษา มันจะเพิ่มมากขึ้น

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเรามีสติ เรามีสติกำหนดคำบริกรรม นี่จุดยืนนี้สำคัญมาก บอกเขาว่าจุดยืนนี้สำคัญมาก คนต้องมีจุดยืน คนต้องมีหลักการ ถ้าคนมีหลักการจะทำอะไรก็

ได้ คนไม่มีหลักการมันจะไปตามกิเลส แล้วกิเลสมันอ้างธรรมนะ เวลาอ้างธรรม เห็นใหม่ นี่ธรรมะ เราบอกว่า ไซ้ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่มันเป็นโลกียปัญญา โลกียปัญญามันมีตัวตนนะ เราบอกว่าปัญญาชี้เข้า ปัญญาชี้เข้าคือปัญญาของเรา มันเป็นชี้เข้ากิเลส พอเป็นชี้เข้ากิเลสมันก็อ้างธรรมะ นี่อ้างธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เวลาฟังมันเป็นเหมือนกับพื้นฐานไง เหมือนกับเด็กเรามันต้องมีการศึกษาขั้นพื้นฐาน ถ้าขั้นพื้นฐานเราเป็นชาวพุทธเราก็ต้องรู้ขั้นพื้นฐาน ว่านรก สวรรค์มี ชั้นพื้นฐาน มันเป็นพื้นฐานของชาวพุทธนะ มันไม่ใช่ปัญญาที่ฆ่ากิเลส เห็นใหม่ มันก็มีปัญญาอย่างหยาบๆ ขั้นพื้นฐาน คนมีการศึกษาขั้นพื้นฐานนี้เขาก็ดำรงชีวิตของเขาได้ แต่ถ้าเราจะศึกษาขึ้นไป เราต้องมีวิชาชีพ เราจะศึกษาแขนงไหนละ

นี่ก็เหมือนกัน พอเราโตขึ้นมาเราจะปฏิบัติของเราขึ้นมา มันเป็นปัญญาอีกขั้นหนึ่ง เห็นใหม่ สุตมยปัญญา จินตมยปัญญา ภวานามยปัญญา มันคนละขั้นตอน เห็นใหม่ ถ้าคนละขั้นตอนแล้วเราไปศึกษาธรรมอย่างนั้นนะ เราก็จะศึกษาขั้นพื้นฐานตลอดไป พื้นฐานเพราะอะไร เพราะเป็นสมบัติคนอื่นไง ไม่ใช่สมบัติของเราไง ถ้าเป็นสมบัติของเรา มันจะแก้กิเลสของเรา มือเราสกปรก ร่างกายเราสกปรก เราจะทำความสะอาด ต้องทำความสะอาดที่ร่างกายของเราะ นี่ก็เหมือนกัน มือเราสะอาด มือเราสกปรก ร่างกายเราสกปรก แต่เราไปดูคนอื่นเขาทำความสะอาดกัน แล้วเราสะอาดได้ใหม่ มันเป็นไปได้หรือ

นี่ถ้าไปศึกษาธรรมะ นี่สุตมยปัญญา แต่เขาเคลมกันนะ ในการปฏิบัตินี้ ตอนนี้นั้นเลยกลายเป็นปริยัติในปฏิบัติไง ขณะที่ปฏิบัตินะ แต่มันเป็นปฏิบัติโดยสัญญา ปฏิบัติโดยความคิดว่าเราปฏิบัติไง มันถึงไม่เป็นการชำระความสะอาดของร่างกาย ไม่เป็นความสะอาดกับมือของเรา เห็นใหม่ นี่คิดไป เห็นไป ความเปลี่ยนไป เพราะอะไร เพราะมันขาดสมาธิ ถึงบอกต้องทำสมาธิ

เขาบอก เขาทำสมาธิไม่ได้ เขาทำสมาธิไม่ได้เลย เขาทำไม่ได้เลย

ถ้าทำไม่ได้ก็เป็นปัญญาอบรมสมาธิไง เพราะอะไร เพราะจรตนิสัย เห็นใหม่ นิสัย เห็นใหม่ นี่ปัญญาวิมุตติ เจโตวิมุตติ ถ้าเจโตวิมุตติต้องกำหนดพุทโธเข้ามา กำหนด

พุทธโฆเข้ามานี้จิตมันสงบเข้ามา ถ้าเป็นปัญญาวิมุตติ เห็นไหม มันใช้ปัญญาเป็นตัวนำ ปัญหานี้เราสอนปัญญาอบรมสมาธิไป ว่านี่ให้ปัญญาตามไป เวลาปัญญามันคิดขึ้นมาให้ตามไป ไม่ใช่จิตเฉยๆ การคู้ยู่มันคู้เฉยๆ มันเพ่งอยู่เฉยๆ เราไม่ได้ใคร่ครวญ ไม่ได้แยกแยะอะไร เราจะไม่รู้อะไรผิดอะไรถูก มันก็คู้ไปเฉยๆ เห็นไหม แล้วมันคู้ไปเฉยๆ มันเหมือนกับกินไก่ทั้งตัวไง ขนก็ไม่ได้ถอน เชือดก็ไม่ได้เชือด จับไก่แล้วยัดใส่ปากเลย มันจะเป็นไปได้อย่างไร ไก่เขาต้องฆ่า เขาต้องต้ม เขาต้องแกงใช้ไหม เวลาเขากินเขาต้องคัดกระดูกออกใช้ไหม

นี่ก็เหมือนกัน เวลาใช้ปัญญาอบรมสมาธิมันเห็นโทษไง เห็นโทษว่าพอเราคิดไปนี่ความคิดมันให้โทษกับเราไหม เราทำอะไรไปมันให้โทษเราไหม โทษนี้เกิดเพราะใคร โทษนี้เกิดเพราะกิเลสเรา โทษนี้ไม่ได้เกิดเพราะใครนะ ไม่มีใครทำโทษให้เราได้เลย โทษนี้เกิดเพราะเราต่างหาก เห็นไหม นี่ปัญญามันตามไป พอเห็นโทษมันจะไม่คิดไป พอมันคิดนั้นๆๆ คิดอีกแล้ว ถ้ามันคิดมันก็จะปล่อยวางๆ ไป แล้วคนที่ตามความคิดมันเอาอาศัยอะไร ถ้าไม่มีสติมันจะตามความคิดได้ไหม

ถ้าไม่มีสติขยับขยับนะ มันจะเป็นเราหมดเลย ความคิดเป็นเรา เราเป็นเรา เราจะทุกข์ โศกเพราะความคิดเรา แต่ถ้ามีสตินะทุกข์โศกเพราะใคร? ทุกข์โศกเพราะเรา เราหลงตัวเอง เราหลงข้อมูลของเราเอง แล้วข้อมูลเป็นอะไร มันเป็นโลกธรรม ๘ มันเกิดมาก็สืบ ปีกี่สิบชาติแล้วเรายังคิดอยู่เลย เห็นไหม เราโง่ไหม? นี่ถ้าเราโง่หรือฉลาด ตรงนี้มันจะเป็นปัญญาของเรา นี่ปัญญาอบรมสมาธิ

ถ้าอย่างนี้ขึ้นนะ มันเหมือนกับว่าไม่ใช่เข้าไปกินไก่ทั้งตัวไง มันรู้จักแยกจักแยะจากแยกแยะนี้มันจะมีจุดยืนของมัน พอมีสติขยับมันจะมีจุดยืน นี่หลักการอย่างนี้ ปัญญาอบรมสมาธิไม่ใช่จิตเฉยๆ การคู้จิตคือคู้เฉยๆ การคู้จิตคู้แบบกล้องวงจรปิดอย่างนั้น มันคู้ไปทำไม มันคู้ไปทำไม

นี่ก็เหมือนกัน ตอนนี่สอนกันอย่างนั้น แล้วทำกันอย่างนั้นนะ ทำกันอย่างนั้นแล้วมันจะได้ผลอะไร มันก็ได้ผลเหมือนกับว่าพื้นฐานบอกไม่รู้ก็คือรู้ คนมีการศึกษาพื้นฐานบอกไม่รู้อะไรไม่ได้ รู้บวกลบคูณหารได้หมดคนะ รู้ แต่รู้แล้วทำประโยชน์อะไรได้ไหม ก็ได้แค่นี้